

Beleidsgerichte studies
Hoger onderwijs en
Wetenschappelijk onderzoek 101

Nadere analyses studentenmonitor 2002; Studeren met een handicap en Studieverloop in het algemeen

Djoerd de Graaf (SEO)
Uulkje de Jong (SCO-Kohnstamm Instituut)
Jaap Anne Korteweg (SEO)
Marko van Leeuwen (SEO)
Ineke van der Veen (SCO-Kohnstamm Instituut)

Onderzoek in opdracht van Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen

Amsterdam, november 2003

SCO-rapport nr. 688

SEO-rapport nr. 711

Copyright © 2003 SEO/SCO Amsterdam. Alle rechten voorbehouden. Het is geoorloofd gegevens uit dit rapport te gebruiken in artikelen en dergelijke, mits daarbij de bron duidelijk en nauwkeurig wordt vermeld.

Inhoud

Deel 1: Studeren met een handicap	5
1 Inleiding	7
2 Sector	11
3 Overige kenmerken	13
Deel 2: Studieverloop in de studentenmonitor	15
1 Inleiding	17
2 Het studieverloop in de eerste studie jaren	19
2.1 Het studieverloop volgens de Studentenmonitor	19
2.2 Verskil in kenmerk van student leidt tot verschil in studieverloop	23
2.3 Invloed van kenmerken onderzocht met multivariate analyse	38
3 Motivatie en mening in de tijd	45
4 Gestopten: wat doen ze nu en hoe kijken ze terug?	49
5 Instroom in het wo	53
Bijlage A Gehandicapte studenten: beroep op verlengingsmogelijkheid studiefinanciering	59
Bijlage B Weging	61
Bijlage C Schaalvariabele twijfel	63

Deel 1: Studeren met een handicap

1 Inleiding

Deze notitie gaat over studenten in de Studentenmonitoren 2000-2002 die hebben aangegeven dat het volgen van hun studie wordt beïnvloed door een handicap (in totaal 680 studenten). Deze groep betreft dus niet studenten met een handicap die aangeven hiervan geen hinder te ondervinden (in totaal 11 studenten). De studenten die hebben aangegeven dat het volgen van hun studie wordt beïnvloed door een handicap worden vergeleken met alle andere studenten (studenten die wat hun studie betreft geen hinder ondervinden van een handicap). In Tabel 1/1 is weergegeven om hoeveel studenten het gaat (naar studiefase en niveau).

Tabel 1/1 Percentage en aantal studenten dat aangeeft dat het volgen van hun studie wordt beïnvloed door een handicap.

	eerstejaars			ouderejaars			totaal		
	hbo	wo	totaal	hbo	wo	totaal	hbo	wo	totaal
geen invloed handicap	94,7	96,7	95,2	94,4	95,1	94,7	94,5	95,5	94,8
wel invloed handicap	5,3	3,3	4,8	5,6	4,9	5,3	5,5	4,5	5,2
aantal wel invloed handicap	166	37	203	307	170	477	473	207	680

Bron: Studentenmonitor 2000-2002 (Bewerking SCO/SEO)

Van 610 van de in totaal 680 studenten die hinder hebben van een handicap is bekend wat de aard is van hun handicap. In Tabel 2 laten we zien om welke handicaps het gaat, waarbij een indeling is gemaakt in vijf categorieën:

- 1 fysiek (beschadiging van het bewegingsapparaat of centraal zenuwstelsel)
- 2 slechtziend/blind en slechthorend/doof
- 3 chronische aandoening (allergieën, aandoeningen aan luchtwegen, chronische stofwisselingsstoornis/ lever/nier of darmziekten, chronische problemen keel-, neus- of oren of huidziekte)
- 4 psychische ziekte
- 5 dyslexie.

In de tabel is tevens per categorie weergegeven in welke mate de handicap gemiddeld van invloed is op het volgen van de studie.

Tabel 1/2 Aard van de handicap van de studenten die hebben aangegeven hinder te ondervinden van een handicap, naar sekse en mate waarin de handicap van invloed is op het volgen van de studie

kolompercentages	vrouw	man	totaal	mate invloed (1-10)
fysiek	24%	13%	19%	5,5
slechtziend/horend	7%	8%	8%	4,6
chronisch	29%	21%	26%	4,0
psychisch	22%	16%	19%	6,0
dyslexie	18%	42%	28%	4,3
totaal aantal	358	252	610	610

In totaal bestaat de groep die heeft aangegeven hinder te ondervinden van een handicap voor het grootste deel uit studenten met dyslexie. Binnen deze groep zijn mannelijke studenten duidelijk oververtegenwoordigd; voor hen is dit de meest voorkomende handicap. De vrouwelijke studenten die hebben aangegeven dat het volgen van hun studie wordt beïnvloed door een handicap hebben het vaakst hinder van chronische aandoeningen. Gemiddeld ondervinden studenten met chronische aandoeningen en dyslexie de minste hinder met betrekking tot het volgen van hun studie, studenten met een psychische stoornis ondervinden gemiddeld de meeste hinder.

We onderzoeken of er verschillen zijn tussen studenten die wel en geen hinder ondervinden van een handicap in sector, achtergrondkenmerken zoals het opleidingsniveau van de ouders, sekse en woonsituatie, vooropleiding, ervaringen binnen de studie, financiële situatie, betaald werk en studievoortgang.

2 Sector

Vervolgens gaan we na of studenten die hinder van een handicap ondervinden over- of ondervertegenwoordigd zijn in bepaalde sectoren (Tabel 2/1).

Tabel 2/1 % studenten dat wel en geen invloed ondervindt van een handicap, naar niveau en sector

	hbo			wo		sign. verschil binnen	
	geen invl.	wel invl.		geen invl.	wel invl.	hbo	wo
hbo economie	33%	24%	wo economie	17%	8%		
hbo sociaal-agogisch	14%	17%	wo sociaal wet.	20%	19%		
hbo gezondheid	8%	11%	wo gezondheid	12%	11%		
hbo landbouw	3%	3%	wo landbouw	2%	3%		
hbo pedagogisch	18%	19%	wo natuur	7%	9%		
hbo kunst	6%	10%	wo recht	15%	15%		
hbo techniek	18%	16%	wo taal/cultuur	12%	22%		
			wo techniek	15%	13%	***	***

Bron: Studentenmonitor 2000-2002 (Bewerking SCO/SEO)

*** significant verschil ($p < .001$) binnen de sectoren tussen wel en geen invloed handicap

Studenten die aan hebben gegeven dat hun studie wordt beïnvloed door een handicap studeren minder vaak binnen de sector economie en vaker binnen de sector kunst (hbo) en taal/cultuur (wo).

3 Overige kenmerken

In onderstaande tabellen worden achtergrondkenmerken van studenten die hinder ondervinden van een handicap vergeleken met die van studenten die geen hinder ondervinden van een handicap.

Tabel 3/1 Studiefase, inschrijving, woonsituatie, etnische herkomst, sekse en opleidingsniveau van de ouders van studenten en leengedrag van studenten die wel en geen invloed ondervinden van een handicap, naar niveau (%)

kolompercentages	hbo		wo		totaal		sign. verschil binnen		
	geen invl.	wel invl.	geen invl.	wel invl.	geen invl.	wel invl.	hbo	wo	totaal
studiefase									
eerstejaars	36%	35%	25%	18%	32%	30%			
ouderejaars	64%	65%	75%	82%	68%	70%	ns	*	ns
inschrijving									
voltijd	88%	86%	94%	97%	90%	89%			
deeltijd	12%	14%	6%	3%	10%	11%	ns	*	ns
woonsituatie									
thuiswonend	49%	39%	23%	20%	40%	33%			
uitwonend	51%	61%	77%	80%	60%	67%	***	ns	***
etnische herkomst									
niet allochtoon	90%	82%	87%	86%	89%	83%			
overig buitenland	4%	5%	6%	7%	5%	6%			
allochtoon	6%	13%	7%	7%	6%	11%	***	ns	***
sekse									
man	47%	38%	52%	39%	49%	38%			
vrouw	53%	62%	48%	61%	51%	62%	***	***	***

kolompercentages	hbo		wo		totaal		sign. verschil binnen		
	geen invl.	wel invl.	geen invl.	wel invl.	geen invl.	wel invl.	hbo	wo	totaal
opleiding ouders									
laag	37%	32%	23%	17%	32%	27%			
hoger	63%	68%	77%	83%	68%	73%	*	*	**
leeftijd	22,5	23,4	22,7	24,2	22,6	23,7	***	***	***
leengedrag									
voltijdstudenten met recht lening									
nominale fase									
geen lening IBG	72%	61%	58%	46%	67%	56%			
nominale fase wel									
lening IBG	9%	16%	12%	13%	10%	15%			
leenfase geen									
lening IBG	15%	14%	19%	24%	16%	18%			
leenfase wel									
lening IBG	4%	9%	12%	17%	7%	11%	***	*	***

Bron: Studentenmonitor 2000-2002 (Bewerking SCO/SEO)

ns = niet significant, * = $p < .05$, ** = $p < .01$, *** = $p < .001$

Hbo- en wo-studenten die aangeven dat het volgen van hun studie wordt beïnvloed door een handicap zijn vaker vrouw, hebben minder vaak laag-opgeleide ouders, zijn ouder en lenen vaker dan studenten die geen hinder ondervinden van een handicap.¹ Hbo-studenten met een handicap zijn daarnaast vaker uitwonend en allochtoon dan hbo-studenten zonder handicap. Wo-studenten die hinder ondervinden van een handicap zijn vaker ouderejaars en studeren minder vaak in deeltijd dan wo-studenten die geen hinder ondervinden van een handicap.

In Tabel 3/2 staan gegevens over de vooropleiding, studie-ervaringen, financiële situatie, het hebben van betaald werk en studievoortgang van studenten die wel en geen hinder ervaren van een handicap.

¹ Gegevens over de mate waarin beroep wordt gedaan op de mogelijkheid tot het verkrijgen van verlenging van studiefinanciering zijn weergegeven in de rapportages over de studentenmonitor 2001 en 2002 (Hofman et al., 2002;2003). De betreffende tabel 11.5 uit de studentenmonitor 2002 is opgenomen in de bijlage.

Tabel 3/2 Vooropleiding, ervaring studie, financiële situatie en betaald werk en studievoortgang van studenten die wel en geen hinder ondervinden van een handicap, naar niveau (% en gemiddelde scores)

	hbo		wo		totaal		sign. verschil binnen		
	geen invl.	wel invl.	geen invl.	wel invl.	geen invl.	wel invl.	hbo	wo	totaal
opleiding voor studie									
vooropleiding vwo eerder hoger onderwijs gevolgd gemiddeld	21%	15%	87%	86%	44%	36%	***	ns	***
eindexamencijfer	6,7	6,8	7,0	7,0	6,8	6,9	*	ns	ns
ervaringen studie									
motivatie begin studie (1-10)	8,4	8,6	8,1	8,2	8,3	8,5	***	***	***
studeerbaarheid (1-10)	6,5	6,2	6,8	6,5	6,6	6,3	**	**	**
werkdruk (1-10)	4,1	4,9	4,0	4,8	4,1	4,8	*	*	*
financiële situatie en betaald werk									
slechte financiële situatie betaald werk naast studie	18%	31%	20%	30%	19%	30%	***	**	***
	78%	66%	75%	62%	77%	65%	***	***	***
studievoortgang									
kans behalen diploma percentage studie afgerond dit jaar weleens (tijdelijk) gestopt met studie	92%	86%	92%	90%	92%	87%	**	**	**
	70%	64%	57%	41%	65%	56%	**	*	**
	16%	29%	17%	36%	17%	31%	***	***	***

Bron: Studentenmonitor 2000-2002 (Bewerking SCO/SEO)

ns = niet significant, * = $p < .05$, ** = $p < .01$, *** = $p < .001$

Studenten die aangeven dat het volgen van hun studie wordt beïnvloed door een handicap hebben vaker eerder hoger onderwijs gevolgd, waren meer gemotiveerd bij aanvang van de studie, ervaren een hogere werkdruk en lagere studeerbaarheid, ervaren vaker een slechte financiële situatie, verrichten minder vaak betaald werk naast de studie, schatten hun kansen om het eindexamen te behalen lager in, zijn vaker (tijdelijk) gestopt met studeren en hebben binnen een jaar een minder groot deel van hun studie afgerond dan studenten die geen hinder ondervinden van een handicap. Voor hbo-studenten die hinder ondervinden van een handicap geldt daarnaast dat zij minder vaak een vwo vooropleiding en een wat hoger gemiddeld eindexamencijfer hebben.

Deel 2: Studieverloop in de studentenmonitor

1 Inleiding

De Studentenmonitor bestaat naast een standaarddeel uit een paneeldeel. In de Studentenmonitor 2001 zijn de eerstejaarsstudenten² uit het studiejaar 2000/2001 voor het eerst bevroegd. In het paneeldeel van de Studentenmonitor 2002 heeft (een deel van) dezelfde groep studenten als tweedejaars opnieuw een vragenlijst ingevuld. Met behulp van deze informatie en informatie over de studiesituatie verkregen van de IB-Groep, kan het studieverloop van deze studenten in de eerste studiejaren in kaart worden gebracht.

De beide ondervragingen in de Studentenmonitor vonden enkele maanden voor het einde van het studiejaar plaats. De IB-Groep heeft informatie verstrekt over de studiesituatie op de volgende momenten: halverwege het eerste studiejaar, enkele maanden na het begin van het tweede en enkele maanden na het begin van het derde studiejaar. In dit rapport wordt vooral ingegaan op de overgang van (halverwege) het eerste naar (enkele maanden na het begin van) het derde studiejaar. Deze informatie wordt gekoppeld aan de antwoorden zoals gegeven in de beide Studentenmonitoren.

Bij een enquête en in het bijzonder bij een panel met meerdere bevestigingen zijn de respondenten niet automatisch representatief voor de hele populatie. Hiervoor wordt zo goed mogelijk gecorrigeerd door middel van een weging.

In het volgende hoofdstuk komt het studieverloop aan de orde en met name deze samenhang tussen de kenmerken van studenten en het studieverloop. Hoofdstuk 3 behandelt de studenten die dezelfde opleiding zijn blijven volgen. Er wordt ingegaan op hoe de motivatie en meningen van deze studenten in het tweede studiejaar zijn veranderd ten opzichte van het eerste jaar. De gestopten worden behandeld in hoofdstuk 4. Wat doen ze nu en hoe kijken ze terug op hun studie? In hoofdstuk 5 ten slotte wordt bekeken in hoeverre de studenten die met een hbo-propedeuse instromen in het wo afwijken van de andere wo-studenten. De voor dit onderzoek gebruikte weging en de geconstrueerde schaalvariabele twijfel worden in de bijlagen beschreven. Voor sommige

² De definitie van eerstejaars studenten in de studentenmonitor is: studenten die voor het eerste jaar een studie volgen (eerstejaars opleiding instelling). Deze groep bevat studenten die wel en niet eerder hoger onderwijs hebben gevolgd.

analyses wordt alleen gebruik gemaakt van het tweedejaars panelbestand. De hiervoor gebruikte weging is al beschreven in andere Studentenmonitor-rapporten. Ook voor de constructie van eerder gebruikte schaalvariabelen wordt naar deze rapporten verwezen.

2 Het studieverloop in de eerste studiejaren

In dit hoofdstuk wordt het studieverloop van de studenten in de eerste twee studiejaren van het hoger onderwijs in kaart gebracht. Daarvoor zijn de gegevens uit de Studentenmonitor 2001, het paneeldeel van de Studentenmonitor 2002 en aanvullende gegevens van de IB-Groep gecombineerd. Om precies te zijn wordt gekeken naar de verandering tussen ongeveer halverwege het eerste studiejaar en enkele maanden na de start van het derde studiejaar.

In de eerste paragraaf wordt een indruk gegeven van hoe het studieverloop er volgens de bovenstaande gecombineerde gegevens uitziet. Of studenten met verschillende kenmerken een verschillend studieverloop laten zien, komt aan de orde in de tweede paragraaf. In de derde en laatste paragraaf worden de resultaten van een analyse getoond om te bekijken in hoeverre het studieverloop daadwerkelijk afhangt van deze kenmerken.

2.1 Het studieverloop volgens de Studentenmonitor

Voor zowel hbo- als wo-studenten wordt in deze paragraaf het studieverloop weergegeven. Er wordt een uitsplitsing gemaakt naar studenten die nog steeds dezelfde opleiding aan dezelfde instelling volgen en de studenten waarbij wel een verandering is opgetreden. Deze laatste groep wordt bovendien verder onderverdeeld in studenten die binnen de instelling van opleiding veranderen, studenten die van instelling veranderen en studenten die zelfs stoppen met een opleiding op hun niveau.

Deze uitsplitsingen worden getoond voor de overgangen van het eerste studiejaar naar het tweede (Figuur 2/1 en Figuur 2/2), van het tweede naar het derde (Figuur 2/3 en Figuur 2/4) en rechtstreeks van het eerste naar het derde studiejaar (Figuur 2/5 en Figuur 2/6). Of preciezer: de overgangen tussen halverwege het eerste, enkele maanden na het begin van het tweede en enkele maanden na het begin van het derde jaar.³

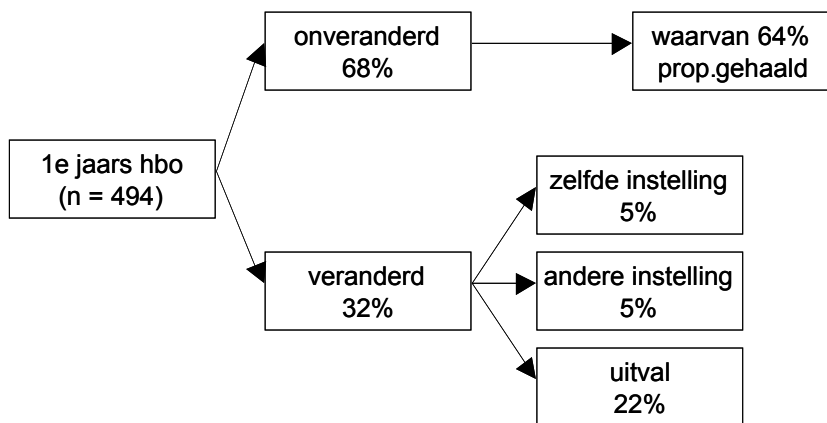
³ De studenten die de overstap van hbo naar wo maken, worden niet meegenomen in deze indeling. Deze studenten vormen immers een aparte categorie, maar deze is te klein in de steekproef om apart weer te geven (vier van jaar 1 naar jaar 2 en drie van jaar 2 naar jaar 3).

Wo-studenten die overstappen naar het hbo worden gerekend tot de uitval (achttien van jaar 1 naar jaar 2 en negen van jaar 2 naar jaar 3).

In alle gevallen wordt van de studenten die dezelfde studie aan dezelfde instelling zijn blijven volgen het percentage getoond dat de propedeuse heeft gehaald. Voor de overgang van het eerste naar het tweede studiejaar worden alle propedeuses die uiterlijk december van het tweede studiejaar waren gehaald meegeteld. Voor de andere overgangen worden alle propedeuses meegenomen die op het moment van invullen van de Studentenmonitor 2002 (tegen het einde van het tweede studiejaar) waren behaald.

Studieverloop van eerste naar tweede studiejaar

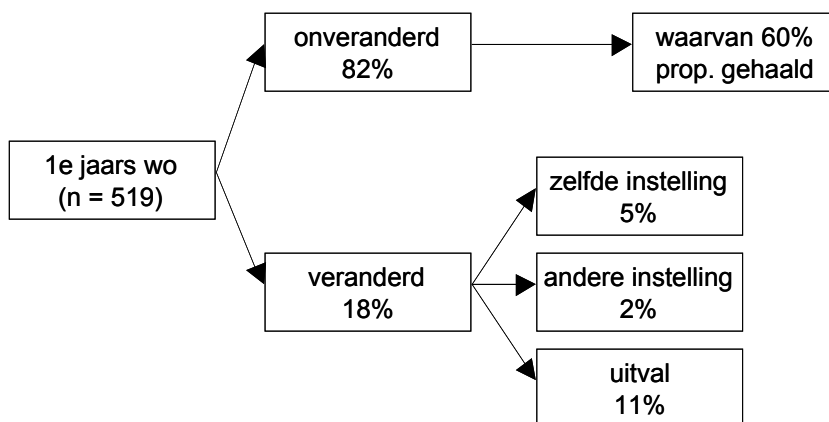
Figuur 2/1 Studieverloop hbo-studenten van eerste naar tweede studiejaar (eerstejaars in 2000/2001).

Leesvoorbeeld: van de eerstejaars hbo-studenten is 68% in het begin van het tweede studiejaar niet van opleiding veranderd. Van deze ‘onveranderde’ studenten heeft 64% in december van het tweede studiejaar de propedeuse gehaald. 32% van de eerstejaars hbo-studenten is wel van opleiding veranderd, waarvan 5% binnen dezelfde instelling, 5% is van instelling veranderd en de resterende 22% is zelfs helemaal gestopt met studeren in het hoger onderwijs.

Bron: Studentenmonitor 2001 en 2002, IBG (2003), bewerking SCO/SEO

Figuur 2/2 Studieverloop wo-studenten van eerste naar tweede studiejaar (eerstejaars in 2000/2001).

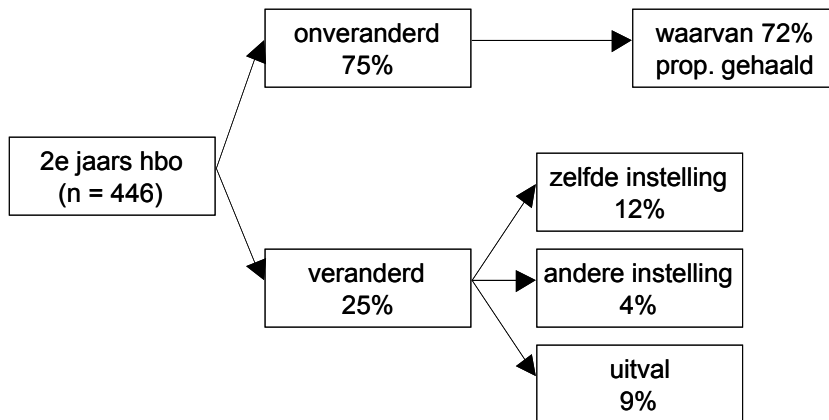

Leesvoorbeeld: zie Figuur 2/1

Bron: Studentenmonitor 2001 en 2002, IBG (2003), bewerking SCO/SEO

Studieverloop van tweede naar derde studiejaar

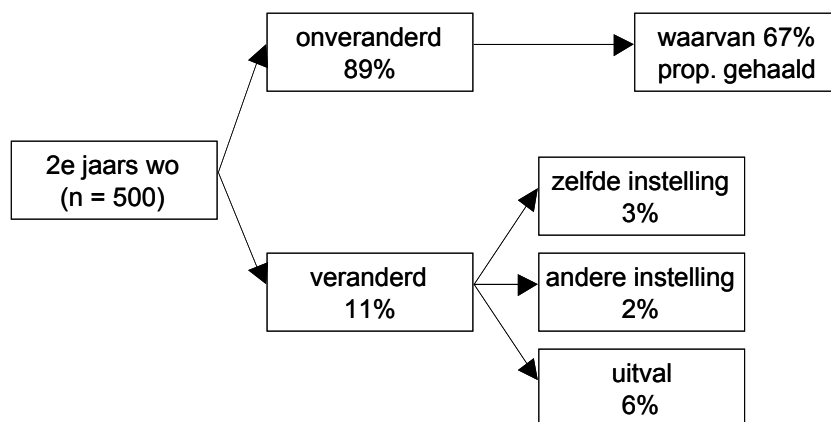
Figuur 2/3 Studieverloop hbo-studenten van tweede naar derde studiejaar (eerstejaars in 2000/2001).

Leesvoorbeeld: van de tweedejaars hbo-studenten is 75% in het begin van het derde studiejaar niet van opleiding veranderd. Van deze ‘onveranderde’ studenten heeft 72% aan het einde van het tweede studiejaar de propedeuse gehaald. 25% van de tweedejaars hbo-studenten is wel van opleiding veranderd, waarvan 12% binnen dezelfde instelling, 4% is van instelling veranderd en de resterende 9% is zelfs helemaal gestopt met studeren in het hoger onderwijs.

Bron: Studentenmonitor 2001 en 2002, IBG (2003), bewerking SCO/SEO

Figuur 2/4 Studieverloop wo-studenten van tweede naar derde studiejaar (eerstejaars in 2000/2001).

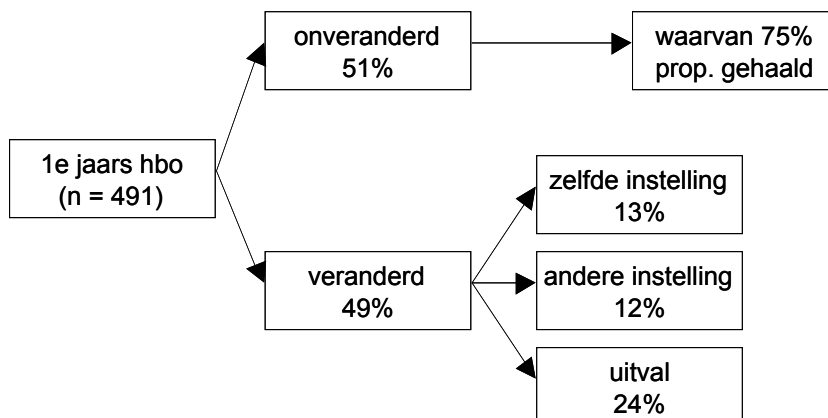

Leesvoorbeeld: zie Figuur 2/3

Bron: Studentenmonitor 2001 en 2002, IBG (2003), bewerking SCO/SEO

Studieverloop van eerste naar derde studiejaar

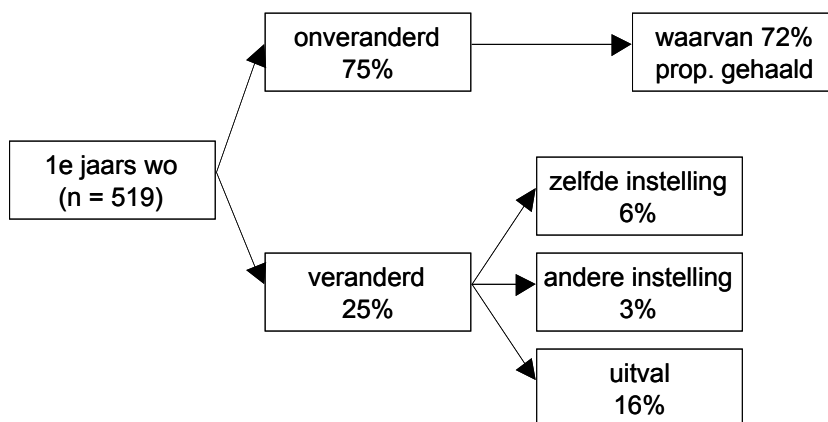
Figuur 2/5 Studieverloop hbo-studenten van eerste naar derde studiejaar (eerstejaars in 2000/2001).

Leesvoorbeeld: van de eerstejaars hbo-studenten is 51% in het begin van het derde studiejaar niet van opleiding veranderd. Van deze ‘onveranderde’ studenten heeft 75% aan het einde van het tweede studiejaar de propedeutische gehaald. 49% van de eerstejaars hbo-studenten is wel van opleiding veranderd, waarvan 13% binnen dezelfde instelling, 12% is van instelling veranderd en de resterende 24% is zelfs helemaal gestopt met studeren in het hoger onderwijs.

Bron: Studentenmonitor 2001 en 2002, IBG (2003), bewerking SCO/SEO

Figuur 2/6 Studieverloop wo-studenten van eerste naar derde studiejaar (eerstejaars in 2000/2001).

Leesvoorbeeld: zie Figuur 2/5

Bron: Studentenmonitor 2001 en 2002, IBG (2003), bewerking SCO/SEO

In elk van de bovenstaande figuren valt op, dat in de Studentenmonitor bij veel meer hbo-studenten een verandering optreedt in de studiesituatie dan bij wo-studenten.

2.2 Verschil in kenmerk van student leidt tot verschil in studieverloop

Hebben studenten die op bepaalde kenmerken verschillen ook een verschillend studieverloop? Stoppen studenten die zich weinig inzetten voor hun opleiding bijvoorbeeld vaker met studeren dan studenten die wel veel inzet tonen? In deze paragraaf wordt voor een aantal relevante kenmerken weergegeven hoe het studieverloop van deze kenmerken afhangt.

Wat de kenmerken betreft, maken we (omdat de aantallen niet groot zijn) onderscheid in niet meer dan twee klassen. Het kenmerk inzet wordt bijvoorbeeld ingedeeld in weinig en veel inzet, waarbij de grenswaarde bij 5,5 ligt.

In de onderstaande tabellen worden alleen de kenmerken getoond, waarbij het studieverloop *significant* anders is bij de twee onderscheiden klassen.⁴ Ook welk deel van de studenten de propedeuse heeft gehaald wordt alleen weergegeven als dit percentage significant verschillend is bij de klassen.

⁴ Voor alle analyses in dit rapport geldt dat is getoetst op een 95%-significantieniveau.

In Tabel 2/1 tot en met 2/5 wordt als eerste weergegeven hoe het studieverloop afhangt van de motivatie en inzet van studenten.

Motivatiefname

Tabel 2/1 Studieverloop van hbo- en wo-studenten van eerste naar derde studiejaar, *naar wel en geen motivatieafname in het eerste jaar.*

	veranderd			totaal	onveranderd totaal
	zelfde instelling	andere instelling	uitval		
hbo					
geen motivatieafname (n=230)	16%	8%	18%	42%	58%
wel motivatieafname (n=252)	12%	15%	28%	55%	45%
wo					
geen motivatieafname (n=275)	7%	--	11%	18%	82%
wel motivatieafname (n=237)	6%	6%	21%	33%	67%

Leesvoorbeeld: van de eerstejaars hbo-studenten die tijdens het eerste studiejaar geen last hebben van motivatieafname, is aan het begin van het derde studiejaar 16% binnen dezelfde instelling van opleiding veranderd, 8% is naar een andere instelling gegaan en 18% is uitgevallen. In totaal is bij 42% van deze groep een verandering in de opleiding opgetreden tussen het eerste en het derde studiejaar. 58% van deze groep is niet van opleiding veranderd.

-- minder dan 5 waarnemingen

Bron: Studentenmonitor 2001 en 2002, IBG (2003), bewerking SCO/SEO

Studenten waarbij de motivatie afneemt in het eerste studiejaar veranderen logischerwijs veel vaker van instelling, of stoppen zelfs helemaal met hun opleiding dan studenten waarbij de motivatie niet afneemt. Overigens is de causaliteit tussen motivatieafname en verandering niet eenduidig. Voor studenten die aan het einde van het eerste studiejaar al hebben besloten te stoppen of van instelling te veranderen geldt waarschijnlijk ook het omgekeerde: hun motivatie is afgenomen, omdat ze weten dat ze het jaar erna niet meer dezelfde opleiding volgen.

Intrinsieke motivatie

Tabel 2/2 Studieverloop van hbo- en wo-studenten van eerste naar derde studiejaar, naar weinig (≤ 7) en veel (> 7) intrinsieke motivatie.

	veranderd			totaal	onveranderd totaal
	zelfde instelling	andere instelling	uitval		
hbo					
weinig intrinsieke motiv. (n=133)	8%	16%	28%	52%	48%
veel intrinsieke motiv. (n=336)	15%	11%	22%	48%	52%
wo					
weinig intrinsieke motiv. (n=157)	7%	5%	20%	32%	68%
veel intrinsieke motiv. (n=342)	6%	2%	13%	21%	79%

Leesvoorbeeld: zie Tabel 2/1

Bron: Studentenmonitor 2001 en 2002, IBG (2003), bewerking SCO/SEO

Als studenten weinig intrinsieke motivatie hebben, stoppen ze vaker met hun opleiding en veranderen ze vaker van instelling. Opvallend bij hbo-studenten is dat deze studenten gemiddeld genomen wel minder omzwaaien naar een andere opleiding bij dezelfde instelling. Wellicht dat als bij studenten met veel intrinsieke motivatie de studie niet goed verloopt, ze een keuze maken voor een soortgelijke opleiding bij dezelfde instelling.

Extrinsieke motivatie

Tabel 2/3 Studieverloop van hbo-studenten van eerste naar derde studiejaar, *naar weinig (≤ 7) en veel (> 7) extrinsieke motivatie.*

	veranderd			totaal	onveranderd totaal
	zelfde instelling	andere instelling	uitval		
hbo					
weinig extrinsieke motiv. (n=169)	14%	17%	27%	58%	42%
veel extrinsieke motiv. (n=301)	13%	10%	22%	45%	55%

Leesvoorbeeld: zie Tabel 2/1

Bron: Studentenmonitor 2001 en 2002, IBG (2003), bewerking SCO/SEO

Ook hbo-studenten met weinig *extrinsieke* motivatie zoeken vaker hun heil bij een andere instelling, of beëindigen hun studieloopbaan in het hoger onderwijs. Bij wo-studenten werd geen significant verband gevonden.

Haalbaarheid

Tabel 2/4 Studieverloop van hbo-studenten van eerste naar derde studiejaar, *naar weinig ($\leq 5,5$) en veel ($> 5,5$) motivatie vanwege de haalbaarheid van de studie.*

	veranderd			totaal	onveranderd totaal
	zelfde instelling	andere instelling	uitval		
hbo					
weinig motiv. vanwege haalbaarh. (n=222)	15%	11%	30%	56%	44%
veel motiv. vanwege haalbaarh. (n=242)	12%	13%	17%	42%	58%

Leesvoorbeeld: zie Tabel 2/1

Bron: Studentenmonitor 2001 en 2002, IBG (2003), bewerking SCO/SEO

Hbo-studenten die een sterke motivatie halen uit de haalbaarheid van de studie kennen logischerwijs een veel geringere uitval.

Inzet

Tabel 2/5 Studieverloop van hbo-studenten van eerste naar derde studiejaar (en het deel van de ‘onveranderden’ dat de prop. heeft gehaald), *naar weinig ($\leq 5,5$) en veel ($> 5,5$) inzet.*

		veranderd			totaal	onveranderd	
		zelfde instelling	andere instelling	uitval		totaal (prop. gehaald.)	
hbo							
weinig inzet	(n=178)	15%	14%	29%	58%	42%	(60%)
veel inzet	(n=254)	12%	11%	17%	40%	60%	(85%)

Leesvoorbeeld: zie Tabel 2/1 (Van de eerstejaars hbo-studenten die in het eerste jaar weinig inzet hebben vertoond en aan het begin van het derde jaar niet van opleiding zijn veranderd, heeft 60% aan het einde van het tweede studiejaar de propedeuse gehaald.)

Bron: Studentenmonitor 2001 en 2002, IBG (2003), bewerking SCO/SEO

Ook hbo-studenten die zich veel inzetten voor de studie stoppen veel minder vaak met hun opleiding. Bovendien heeft van deze studenten aan het einde van het tweede jaar een zeer groot deel (85%) de propedeuse gehaald als ze dezelfde opleiding blijven volgen.

Twijfel

Aan de uiteindelijke opleidingskeuze gaat een uitgebreid beslissingsproces vooraf. Wil je wel studeren? En zo ja, op welk niveau, aan welke instelling en in welke stad? Sommige aankomende studenten maken de keuze in een handomdraai, anderen vallen ten prooi aan grote twijfel. Of deze twijfel leidt tot een ander studieverloop valt te zien in Tabel 2/6.⁵

⁵ In Bijlage B wordt ingegaan op de aanmaak van de schaalvariabele twijfel.

Tabel 2/6 Studieverloop van hbo- en wo-studenten van eerste naar derde studiejaar (en het deel van de ‘onveranderden’ dat de prop. heeft gehaald), *naar weinig (< 3) en veel (≥ 3) twijfel over studeren, (niveau) opleiding, instelling en stad.*

	veranderd			totaal	onveranderd	
	zelfde instelling	andere instelling	uitval		totaal (prop. gehaald.)	
hbo						
weinig twijfel (n=305)	14%	9%	24%	47%	53%	(72%)
veel twijfel (n=139)	11%	18%	26%	55%	45%	(83%)
wo						
weinig twijfel (n=320)	6%	--	14%	21%	79%	
veel twijfel (n=152)	8%	8%	17%	33%	67%	

Leesvoorbeeld: zie Tabel 2/5

-- minder dan 5 waarnemingen

Bron: Studentenmonitor 2001 en 2002, IBG (2003), bewerking SCO/SEO

Voor zowel hbo- als wo-studenten geldt dat een grotere twijfel vooral tot gevolg heeft dat studenten vaker van instelling veranderen. Een grotere twijfel leidt niet tot minder studievoortgang. Hbo-studenten die met relatief veel twijfel aan hun opleiding zijn begonnen en deze nog steeds volgen halen zelfs vaker hun propedeuse.

Betaald werk

Of studenten met betaald werk een ander studieverloop vertonen, is weergegeven in Tabel 2/7.

Tabel 2/7 Studieverloop van hbo- en wo-studenten van eerste naar derde studiejaar (en het deel van de 'onveranderden' dat de prop. heeft gehaald), *naar wel en geen betaald werk*.

	veranderd			totaal	onveranderd	
	zelfde instelling	andere instelling	uitval		totaal	totaal (prop. gehaald.)
hbo						
geen betaald werk (n=151)	9%	17%	27%	53%	47%	(88%)
wel betaald werk (n=341)	15%	10%	23%	48%	52%	(72%)
wo						
geen betaald werk (n=155)	9%	--	12%	22%	78%	
wel betaald werk (n=364)	5%	4%	17%	26%	74%	

Leesvoorbeeld: zie Tabel 2/5

-- minder dan 5 waarnemingen

Bron: Studentenmonitor 2001 en 2002, IBG (2003), bewerking SCO/SEO

Het percentage studenten dat van opleiding verandert is bij studenten met en zonder bijbaan ongeveer even groot. Dit geldt zowel voor hbo- als wo-studenten. De soort van verandering is wel verschillend bij studenten met en zonder bijbaan. Hbo-studenten met een bijbaan veranderen vaker van opleiding binnen dezelfde instelling en veranderen minder vaak van instelling dan hbo-studenten zonder bijbaan. Bij wo-studenten gedragen de studenten met een bijbaan zich gek genoeg tegengesteld hieraan. Ze veranderen relatief minder vaak van opleiding binnen dezelfde instelling, relatief vaak van instelling en stoppen relatief vaak helemaal met studeren op universitair niveau.

Voor hbo-studenten, die dezelfde studie blijven doen, geldt wel dat studenten met betaald werk relatief minder vaak geslaagd zijn voor hun propedeuse.

Aanvullende beurs

In Tabel 2/8 wordt het verschil in studieverloop getoond tussen studenten met en zonder aanvullende beurs.

Tabel 2/8 Studieverloop van hbo-studenten van eerste naar derde studiejaar, *naar wel en geen aanvullende beurs*.

	veranderd			totaal	onveranderd
	zelfde instelling	andere instelling	uitval		
hbo					
geen aanvullende beurs (n=322)	14%	10%	28%	52%	48%
wel aanvullende beurs (n=170)	12%	15%	17%	44%	56%

Leesvoorbeeld: zie Tabel 2/1

Bron: Studentenmonitor 2001 en 2002, IBG (2003), bewerking SCO/SEO

Hbo-studenten met aanvullende studiebeurs blijven vaker dezelfde opleiding volgen. Vooral de uitval uit het hoger onderwijs is minder groot.

Diploma waarop men is toegelaten tot de opleiding

Of het diploma waarop men is toegelaten tot de opleiding leidt tot een ander studieverloop is weergegeven in Tabel 2/9.

Tabel 2/9 Het percentage hbo- en wo-studenten, waarbij wel of geen verandering optreedt in de studiesituatie tussen het eerste en het derde studiejaar, *naar diploma waarop toelating is verkregen tot de opleiding*

		veranderd				onveranderd	
		zelfde instelling	andere instelling	uitval	totaal	totaal	
hbo							
havo	(n=219)	10%	14%	21%	46%	54%	
vwo	(n=74)	14%	14%	12%	39%	61%	
mbo	(n=114)	12%	15%	18%	46%	54%	
colloquium doctum/vooropleidings- onderzoek		(n=23)	35%	8%	35%	77%	23%
hbo-propedeuse	(n=6)	--	--	--	--	--	
hbo-diploma	(n=29)	18%	6%	65%	88%	12%	
buitenlands diploma	(n=4)	--	--	--	--	--	
totaal	(n=482)	13%	14%	23%	50%	50%	

	veranderd			totaal	onveranderd totaal
	zelfde instelling	andere instelling	uitval		
wo					
vwo (n=389)	8%	5%	12%	25%	75%
colloquium doctum/vooropleidings- onderzoek (n=11)	--	--	--	47%	53%
hbo-propedeuse (n=19)	--	--	--	31%	69%
hbo-diploma (n=78)	--	--	30%	35%	65%
buitenlands diploma (n=8)	--	--	--	--	--
totaal (n=502)	7%	3%	15%	25%	75%

Leesvoorbeeld: zie Tabel 2/1

-- minder dan 5 waarnemingen

Bron: Studentenmonitor 2001 en 2002, IBG (2003), bewerking SCO/SEO

Er is een groot verschil in studieverloop tussen de toelatingsdiploma's. Zowel in wo als in hbo is de uitval het grootst in de groep met een colloquium doctum c.q. een vooropleidingsonderzoek en de groep die al een hbo-diploma heeft behaald. Vwo-gediplomeerden blijven in hbo en in wo vaker hetzelfde studeren.

Eerder hoger onderwijs gevolgd

Tabel 2/10 Het percentage hbo- en wo-studenten, waarbij wel of geen verandering optreedt in de studiesituatie tussen het eerste en het derde studiejaar, *naar wel niet eerder deelgenomen aan het hoger onderwijs*

		veranderd				onveranderd
		zelfde instelling	andere instelling	uitval	totaal	totaal
hbo						
niet eerder ho	(n=370)	12%	14%	19%	44%	56%
eerder ho	(n=110)	17%	10%	40%	67%	33%
wo						
niet eerder ho	(n=328)	6%	4%	10%	20%	80%
eerder ho	(n=171)	7%	2%	24%	33%	67%

Leesvoorbeeld: zie Tabel 2/1

Bron: Studentenmonitor 2001 en 2002, IBG (2003), bewerking SCO/SEO

Er is een groot verschil tussen de groep die niet eerder heeft deelgenomen aan het hoger onderwijs en de groep die al wel hoger onderwijs heeft gevolgd in het percentage uitval. Dit sluit aan bij de eerdere bevinding dat de groep die is toegelaten op basis van een hbo diploma vaker het hoger onderwijs heeft verlaten.

Gemiddeld eindexamencijfer

Tabel 2/11 Gemiddeld eindexamencijfer per studiesituatie voor hbo- en wo-studenten

	hbo		wo	
zelfde instelling	6.8	(n=50)	6.9	(n=29)
andere instelling	6.8	(n=56)	7.0	(n=15)
uitval	6.6	(n=101)	6.7	(n=76)
onveranderd	6.8	(n=212)	7.0	(n=380)
totaal	6.7	(n=419)	6.9	(n=500)

Bron: Studentenmonitor 2001 en 2002, IBG (2003), bewerking SCO/SEO

Bij hbo en bij wo heeft de groep uitvallers een duidelijk lager eindexamencijfer dan de groep die ongewijzigd is blijven doorstuderen.

Zittenblijven primair en/of secundair onderwijs

Tabel 2/12 Het percentage hbo- en wo-studenten, waarbij wel of geen verandering optreedt in de studietoestand tussen het eerste en het derde studiejaar *naar niet of wel zittenblijven*

	veranderd			totaal	onveranderd totaal
	zelfde instelling	andere instelling	uitval		
hbo					
niet blijven zitten (n=298)	14%	13%	18%	45%	55%
blijven zitten (n=199)	12%	13%	33%	58%	42%
wo					
niet blijven zitten (n=420)	6%	3%	13%	22%	78%
blijven zitten (n=98)	9%	3%	24%	37%	63%

Leesvoorbeeld: zie Tabel 2/1

Bron: Studentenmonitor 2001 en 2002, IBG (2003), bewerking SCO/SEO

Studenten die zijn blijven zitten in hun eerdere schoolloopbaan studeren in het derde studiejaar minder vaak nog dezelfde opleiding dan de niet-zittenblijvers. Het uitvalpercentage van de zittenblijvers is groter dan van de niet-zittenblijvers.

Studeert in één van de vier grote steden: Rotterdam, Amsterdam, Utrecht of Den Haag (G4)

Tabel 2/13 Het percentage hbo-studenten, waarbij wel of geen verandering optreedt in de studiesituatie tussen het eerste en het derde studiejaar *naar niet of wel studeren in G4*

		veranderd			totaal	onveranderd totaal
		zelfde instelling	andere instelling	uitval		
hbo						
geen G4	(n=410)	10%	13%	22%	45%	55%
wel G4	(n=90)	28%	16%	30%	73%	27%

Leesvoorbeeld: zie Tabel 2/1

Bron: Studentenmonitor 2001 en 2002, IBG (2003), bewerking SCO/SEO

Hbo-studenten die in één van de vier grote steden wonen veranderen vaker, maar vooral binnen dezelfde instelling. Ook is het percentage uitvallers uit het hbo iets groter.

Studeren met een functiebeperking

Tabel 2/14 Het percentage hbo-studenten, waarbij wel of geen verandering optreedt in de studiesituatie tussen het eerste en het derde studiejaar *naar niet of wel een functiebeperking en gemiddelde hinder van beperking*

		veranderd			totaal	onveranderd totaal
		zelfde instelling	andere instelling	uitval		
hbo						
geen functiebeperking	(n=465)	14%	13%	22%	49%	51%
wel functiebeperking	(n=34)	6%	15%	47%	68%	32%
mate waarin men hinder heeft (1=10)		3.0	5.8	6.1	5.9	3.3

Leesvoorbeeld: zie Tabel 2/1

Bron: Studentenmonitor 2001 en 2002, IBG (2003), bewerking SCO/SEO

De uitval onder hbo-studenten met een functiebeperking is groter dan onder de groep zonder functiebeperking. Studenten die naar een andere instelling zijn vertrokken of die zijn uitgevallen hebben bovendien veel meer hinder van hun functiebeperking dan de andere studenten.

Woonsituatie

Tabel 2/15 Het percentage hbo-studenten, waarbij wel of geen verandering optreedt in de studiesituatie tussen het eerste en het derde studiejaar naar *thuiswonend en uitwonend*

		veranderd			totaal	onveranderd totaal
		zelfde instelling	andere instelling	uitval		
hbo						
thuiswonend	(n=249)	10%	14%	17%	41%	59%
uitwonend	(n=238)	17%	12%	30%	59%	41%

Leesvoorbeeld: zie Tabel 2/1

Bron: Studentenmonitor 2001 en 2002, IBG (2003), bewerking SCO/SEO

De woonsituatie hangt samen met de studiesituatie van hbo-studenten. Uitwonende studenten zijn meer uitgevallen en vaker binnen de eigen instelling omgezwaaaid naar een andere opleiding.

Kinderen

Tabel 2/16 Het percentage hbo- en wo-studenten, waarbij wel of geen verandering optreedt in de studiesituatie tussen het eerste en het derde studiejaar *naar het wel of niet hebben van kinderen*

	veranderd			uitval	onveranderd	
	zelfde instelling	andere instelling	totaal		totaal	
hbo						
geen kinderen (n=462)	12%	14%	22%	48%	52%	
wel kind(eren) (n=34) ¹	26%	--	41%	68%	32%	
wo						
geen kinderen (n=506)	7%	3%	15%	25%	75%	
wel kind(eren) (n=12) ²	--	--	50%	50%	50%	

Leesvoorbeeld: zie Tabel 2/1

-- minder dan 5 waarnemingen

¹ 22 vrouwen, 12 mannen

² 6 vrouwen, 6 mannen

Bron: Studentenmonitor 2001 en 2002, IBG (2003), bewerking SCO/SEO

Het hebben van kinderen gaat gepaard met meer veranderingen en vooral meer uitval.

Kenmerken zonder significant effect op studieverloop

Naast bovenstaande kenmerken zijn nog andere kenmerken onderzocht, waarvan het verband met het studieverloop *niet significant* was, namelijk: de beleving van de aansluiting vooropleiding op hoger onderwijs (!), werkdruk, contact met docenten en begeleiding, studeerbaarheid (!), etniciteit, opleiding ouders en inkomen ouders. Overigens wil dit niet zeggen dat het studieverloop zeker niet van deze kenmerken afhangt. Wellicht dat met een grotere steekproef toch significante verbanden kunnen worden gevonden. In de bovenstaande tabellen valt bijvoorbeeld te zien dat bij hbo-studenten veel vaker een significant verband wordt gevonden. Logisch, aangezien er in de steekproef bij veel meer hbo'ers dan bij wo-studenten een verandering is opgetreden in de studiesituatie.

2.3 Invloed van kenmerken onderzocht met multivariate analyse

In paragraaf 2.2 is het studieverloop afgezet tegen verschillende kenmerken. Het is niet gezegd dat het verschil in studieverloop een rechtstreeks gevolg is van het kenmerk. Wellicht dat bijvoorbeeld studenten die weinig gemotiveerd zijn voor hun studie, minder inzet vertonen en daardoor vaker met hun opleiding stoppen. Om de invloed van de afzonderlijke kenmerken zo zuiver mogelijk te schatten wordt ook een multivariate analyse uitgevoerd, waarin de verschillende kenmerken tegelijkertijd zijn opgenomen. Gezien de relatief kleine omvang van het databestand is besloten drie afzonderlijke multivariate analyses uit te voeren: één model met achtergrondkenmerken, één met de kenmerken van de eerdere schoolloopbaan, ten slotte een model met subjectieve factoren. Er zijn alleen achtergrondkenmerken opgenomen die univariaat verschillen lieten zien, omdat toevoeging van meer achtergrondkenmerken tot geen enkel extra significant effect leidde. Wel zijn alle subjectieve kenmerken opgenomen. De resultaten worden beknopt in tabelvorm weergegeven. In Tabel 2/17 worden de significante resultaten weergegeven van de kans op verandering binnen de instelling, in Tabel 2/18 de kans op verandering van instelling en tenslotte in Tabel 2/19 de kans op uitval. Alle uitkomsten geven de kans op de gebeurtenis in studiejaar 3 ten opzichte van niet veranderd zijn in studiejaar 3. De analyses zijn afzonderlijk voor hbo en wo uitgevoerd.

Tabel 2/17 Coëfficiënten – Exp(b) – van significante effecten voor hbo- en wo-studenten: *Kans op verandering binnen zelfde instelling* ten opzichte van niet veranderd zijn in studiejaar 3

	hbo	wo
<i>model achtergrondkenmerken</i>	-	nsig.
handicap: ja	-	-
G4 (tov. rest Ned.)	5,0	-
woonsituatie: uitwonend	1,9	-
	-	-
<i>model eerdere loopbaan</i>	nsig.	nsig.
gemiddeld eindexamencijfer	-	-
eerder ho gevolgd	-	-
zittenblijven	-	-
vooropleiding:geen vwo	-	-
<i>model subjectieve factoren</i>		nsig.
studeerbaarheid	-	-
verandering motivatie: eind – begin studiejaar	-	-
inrinsieke motivatie	1,7	-
extrinsieke motivatie	-	-
motief: haalbaarheid van de studie	-	-
aansluitproblemen	-	-
inzet	-	-
twijfel	-	-
werkdruk	-	-
contact met docenten	-	-

Bron: Studentenmonitor 2001 en 2002, IBG (2003), bewerking SCO/SEO

In het wo levert geen van de modellen een significant effect op voor de kans op veranderen binnen de instelling. Hbo-studenten uit de vier grote steden veranderen vijf keer vaker binnen de instelling van opleiding dan de studenten uit de rest van Nederland. Hbo-studenten die niet thuiswonen veranderen bijna twee keer zo vaak binnen de instelling dan de thuiswonenden. De kans op omzwaai binnen de eigen instelling is bij hbo-studenten groter naarmate de intrinsieke motivatie groter is: 1,7 keer groter als motivatie 1 punt hoger is.

Tabel 2/18 Coëfficiënten – Exp(b) – van significante effecten voor hbo- en wo-studenten: *kans op verandering van instelling* ten opzichte van niet veranderd zijn in studiejaar 3

	hbo	wo
<i>model achtergrondkenmerken</i>		nsig.
handicap: ja	-	-
G4 (tov. rest Ned.)	2,5	-
woonsituatie: uitwonend	-	-
<i>model eerdere loopbaan</i>	nsig.	nsig.
gemiddeld eindexamencijfer	-	-
eerder ho gevolgd	-	-
zittenblijven	-	-
vooropleiding:geen vwo	-	-

	hbo	wo
<i>model subjectieve factoren</i>		
studeerbaarheid	-	-
verandering motivatie: begin - eind studiejaar	-	2,9
inrinsieke motivatie	-	-
extrinsieke motivatie	-	-
motief: haalbaarheid van de studie	-	-
aansluitproblemen	-	-
inzet	-	-
twijfel	1,8	3,0
werkdruk	-	-
contact met docenten	-	-

Bron: Studentenmonitor 2001 en 2002, IBG (2003), bewerking SCO/SEO

In het wo is de kans op vertrek naar een andere instelling 2.9 keer groter wanneer het verschil in motivatie tussen begin en eind eerste studiejaar een punt hoger is (oftewel de daling groter is). De kans op andere instelling is 3.0 keer groter wanneer twijfel één punt hoger is. In het hbo is de kans op vertrek naar een andere instelling bijna 2.5 keer zo groot voor studenten uit de vier grote steden. De kans op een andere instelling is in het hbo 1.8 keer groter voor studenten met bijvoorbeeld een score 3 op de schaal twijfel ten opzichte van studenten met een score 2.

Tabel 2/19 Coëfficiënten – Exp(b) – van significante effecten voor hbo- en wo-studenten: *Kans op uitval* ten opzichte van niet veranderd zijn in studiejaar 3

	hbo	wo
<i>model achtergrondkenmerken</i>		nsig.
handicap: ja	2,3 (p = 0.06)	-
G4 (tov. rest Ned.)	2,3	-
woonsituatie: uitwonend	2,1	-
<i>model eerdere loopbaan</i>		
gemiddeld eindexamencijfer	1,8	1,7
eerder ho gevolgd	4,2	2,3
zittenblijven	2,4	1,8 (p = 0.06)
vooropleiding: geen vwo	2,3	1,9
<i>model subjectieve factoren</i>		
studeerbaarheid:	1,5	-
verandering motivatie: begin –eind studiejaar	-	1,7
inrinsieke motivatie	-	-
extrinsieke motivatie	-	-
motief: haalbaarheid van de studie	-	-
aansluitproblemen	1,6	-
inzet	1,7	-
twijfel	-	-
werkdruk	-	-
contact met docenten	-	-

p = .06: resultaat niet significant bij p < .05, maar wel bij p < .10

Bron: Studentenmonitor 2001 en 2002, IBG (2003), bewerking SCO/SEO

In het hbo hebben studenten met een handicap een 2.3 keer hogere kans op uitval, studenten uit de vier grote steden 2.3 keer hoger en uitwonenden 2.1 keer hoger dan hun counterparts. In hbo en wo is de kans op uitval hoger wanneer een student eerder hoger onderwijs heeft gevolgd: namelijk ruim vier keer hoger in het hbo en ruim twee keer hoger in het wo. De overige resultaten zijn als volgt:

- wanneer het eindexamencijfer een punt lager is, is de uitvalskans bijna twee keer hoger; bijv. eindexamencijfer 6 vergeleken met 7: 1.8 (hbo) resp. 1.7 (wo).
- wanneer blijven zitten: uitvalskans is ongeveer twee keer hoger voor zittenblijvers 2.4 (hbo) resp. 1.8 (wo)
- kans op uitval is ongeveer twee keer hoger wanneer vwo niet de vooropleiding is; 2.3 (hbo) resp. 1.9 (wo)

Alleen voor het hbo geldt:

- kans op uitval is 1.5 keer groter wanneer studeerbaarheid één punt hoger is
- kans op uitval is 1.6 keer groter wanneer aansluitproblemen één punt hoger zijn
- kans op uitval is 1.7 keer groter wanneer inzet één punt lager is

Op het eerste gezicht is het een merkwaardige uitkomst dat de kans op uitval in het hbo groter is naarmate de student het onderwijs studeerbaarder beoordeelt. Toch is het resultaat minder vreemd als men bedenkt dat er een sterke samenhang bestaat tussen aansluitproblemen, werkdruk, inzet en studeerbaarheid. Studenten met een hoge inzet en met weinig aansluitproblemen en die de werkdruk niet zo hoog vinden zijn ook meer tevreden over de studeerbaarheid. Nu blijkt – net als in de analyse van Need en De Jong (2001)⁶ - dat een positiever oordeel over de studeerbaarheid na controle voor werkdruk, aansluitproblemen en inzet juist leidt tot een grotere uitval.

⁶ Need, A. & De Jong, U. (2001). Do Local Study Environments Matter? A Multilevel Analysis of the Educational Careers of First-year University Students. *Higher education in Europe*, 26 (2), 263-278.

Alleen voor het wo geldt:

- Kans op uitval is 1.7 keer groter wanneer motivatie afname tussen begin en eind van eerstejaar een punt groter is.

Conclusie

Net als bij de univariate resultaten zien we niet zulke grote verschillen tussen de groep die onveranderd is en die omzwaait binnen de eigen instelling. De grootste verschillen vinden we bij uitval. Alleen in het hbo is er een invloed van achtergrondkenmerken op de kans op uitval, studenten met een handicap, studenten uit de vier grote steden en uitwonenden hebben een grotere uitvalskans dan hun counterparts.

In wo en in hbo is er invloed van de eerdere schoolloopbaan op de kans op uitval, maar niet op omzwaai binnen het hoger onderwijs. De richting van de effecten is in hbo en wo gelijk: de groep beter presterenden in het voortraject heeft een kleinere uitvalkans.

De subjectieve factoren hebben geen enkel significant effect op het veranderen binnen de instelling. Op het veranderen van instelling zijn er wel een aantal significante effecten gevonden: een grotere twijfel aan het begin van de studie over de studiekeuze leidt bij hbo en nog sterker bij wo tot een grotere kans op omzwaai naar een andere instelling. De kans op uitval in het hbo is groter als de aansluitproblemen groter zijn en de inzet lager is. In het wo wordt uitval veel minder bepaald door subjectieve factoren: alleen een sterke afname van de motivatie leidt tot een hogere uitvalkans. Deze resultaten betreffende motivatie sluiten goed aan bij de uitkomsten van de analyses over de verandering in motivatie van studenten (De Jong, Korteweg, Van Leeuwen en Van der Veen, 2002)⁷.

⁷ De Jong, U., J. A. Korteweg, M. van Leeuwen en I. van der Veen (2002). *Studentenmonitor 2001. Aanvullende analyses over motivatie en sociaal milieu*. Den Haag, Ministerie van OCenW.

3 Motivatie en mening in de tijd

In dit hoofdstuk worden enkele uitspraken gedaan over studenten die niet zijn veranderd van studie of instelling. In totaal gaat het om 187 hbo-studenten en 251 wo-studenten. Op basis van het paneeldeel van de Studentenmonitor 2002 en de Studentenmonitor 2001 is het mogelijk de mening en motivatie van deze studenten op verschillende momenten te meten.

De verschillen tussen de meetmomenten in de onderstaande tabellen zijn allemaal *significant*. De meetmomenten ‘begin eerste studiejaar’ en ‘eind eerste studiejaar’ komen uit de Studentenmonitor 2001 en ‘eind tweede studiejaar’ komt uit het paneeldeel van de Studentenmonitor 2002.

In Tabel 3/1 wordt de gemiddelde motivatie weergegeven voor hbo- en wo-studenten op de verschillende momenten.

Tabel 3/1 De gemiddelde motivatie van studenten op verschillende momenten, naar hbo en wo*.

	begin eerste studiejaar	Eind eerste studiejaar	eind tweede studiejaar
hbo			
motivatie (n=187)	8,5	8,1	7,6
wo			
motivatie (n=251)	8,4	8,1	7,7

* schaal van 1-10 (1= zeer slecht, ..., 10= zeer goed)

Bron: Studentenmonitor 2001 en 2002

Bij zowel hbo- als wo-studenten neemt de motivatie af in de tijd. Aan het begin van het eerste studiejaar beoordeelden hbo- en wo-studenten hun motivatie nog met respectievelijk 8,5 en 8,4, maar aan het einde van het tweede studiejaar is deze beoordeling gedaald naar respectievelijk 7,6 en 7,7.

Tabel 3/2 beschrijft voor zowel hbo- als wo-studenten enkele meningen en vormen van motivatie in de tijd. De in Tabel 3/1 beschreven motivatie-indicator is direct aan de studenten gevraagd. De in Tabel 3/2 genoemde motivatie-indicatoren zijn een samensmelting van verschillende uitspraken, waarop de studenten antwoord hebben gegeven middels het geven van een cijfer van 1 (absoluut ontevreden/zeer slecht/geldt totaal niet) tot 10 (uitermate tevreden/zeer goed/geldt precies).

Tabel 3/2 De gemiddelde waarden van enkele schaalvariabelen op verschillende meetmomenten voor hbo- en wo-studenten*

	eind eerste studiejaar	eind tweede studiejaar
hbo (n=187)		
werkdruk	3,6	3,8
contact docenten/ begeleiding	6,2	6,1
studeerbaarheid	6,5	6,2
intrinsieke motivatie	7,8	8,0
extrinsieke motivatie	7,9	8,6
motivatie vanwege haalbaarheid	5,9	6,7
wo (n=251)		
werkdruk	3,5	3,8
contact docenten/ begeleiding	6,1	5,8
studeerbaarheid	7,0	6,8
intrinsieke motivatie	7,9	8,0
extrinsieke motivatie	7,3	8,1
motivatie vanwege haalbaarheid	4,6	5,7

* schaal van 1-10 (1= absoluut ontevreden/zeer slecht/geldt totaal niet,..., 10= uitermate tevreden/zeer goed/geldt precies)

Bron: Studentenmonitor 2001 en 2002

Uit tabel 3/2 blijkt dat de gepercipieerde werkdruk toeneemt naarmate de studenten verder zijn in hun studie. De werkdruk is aan het einde van het tweede studiejaar nog wel laag.

Tevens blijkt dat de studenten het contact met docenten en de studiebegeleiding ook minder waarderen aan het einde van het tweede studiejaar, dan aan het einde van het eerste studiejaar. Ook hier is de gemiddelde score voor zowel hbo als wo nog wel voldoende. Een verklaring hiervoor kan zijn dat naarmate de student verder is in zijn studie er meer zelfstandigheid wordt verwacht.

De studeerbaarheid van de opleiding neemt ook af naarmate de studenten vorderen in hun studie.

Bij zowel hbo- als wo-studenten valt een sterke stijging van de extrinsieke motivatie waar te nemen. De studenten zijn een jaar dichterbij de arbeidsmarkt gekomen. Daarmee is het bewustzijn toegenomen dat het loont om in henzelf te investeren.

De intrinsieke motivatie is ook bij zowel hbo- als wo-studenten gestegen, maar niet zo veel als de extrinsieke motivatie.

De motivatie van de studenten met betrekking tot de haalbaarheid is bij zowel de hbo-studenten als de wo-studenten sterk gestegen. Naarmate de studie verder vordert, geeft dit studenten extra motivatie om de studie ook daadwerkelijk af te ronden.

4 Gestopten: wat doen ze nu en hoe kijken ze terug?

In dit hoofdstuk worden de studenten die aangegeven hebben dat ze gestopt zijn met studeren nader bekeken. Achtereenvolgens komt hun huidige situatie en hoe ze terugkijken op hun opleiding aan de orde. Om de groep van aanvaardbare grootte te houden, worden hbo- en wo-studenten die zijn gestopt als groep bekeken. Van de in hoofdstuk 2 weergegeven uitvallers hebben in totaal 13 hbo'ers en 8 wo-studenten in het tweede studiejaar de vragenlijst ingevuld.

Wat is de huidige situatie van de stoppers?

Allereerst laat Tabel 4/1 zien of de gestopte studenten met of zonder een diploma uit het hoger onderwijs zijn gestapt.

Tabel 4/1 Percentage gestopte studenten met en zonder ho-diploma

Met diploma gestopt?	
ja	55%
nee	45%

Bron: Studentenmonitor 2002

Minder dan de helft van de gestopte studenten blijkt zonder diploma te zijn gestopt. De studenten met een diploma geven vooral aan een hbo- of wo-propedeusediploma te hebben behaald.

Tabel 4/2 bekijkt de arbeidsmarktpositie van de gestopte studenten.

Tabel 4/2 Arbeidsmarktpositie van gestopte studenten

Werkzaam?	
ja	92%
nee	8%
Aansluiting onderwijs en baan (indien baan)	
goede aansluiting	65%
baan onder niveau	35%
Tevreden met huidige baan?*	
	7,4

* schaal van 1-10 (1= absoluut ontevreden, ..., 10= uitermate tevreden)

Bron: Studentenmonitor 2002

Uit Tabel 4/2 blijkt dat ruim 90% van de gestopte studenten betaalde arbeid verricht. Van deze groep vindt ongeveer eenderde dat ze werk verrichten onder het niveau van hun bekwaamheden. Ongeveer tweederde van de werkende gestopte studenten geeft aan op hun niveau van bekwaamheden te werken. Over het algemeen zijn de gestopte studenten die nu een baan hebben redelijk tevreden met de baan die ze hebben.

Hoe kijken de stoppers terug op hun opleiding?

De vraag of de gestopte studenten opnieuw hetzelfde onderwijs zouden volgen indien ze het opnieuw zouden mogen doen, wordt behandeld in Tabel 4/3.

Tabel 4/3 Opnieuw zelfde onderwijs volgen?

Zelfde onderwijs?	
Ja	65%
nee	35%

Bron: Studentenmonitor 2002

Uit deze tabel blijkt dat ongeveer tweederde van de gestopte studenten dezelfde onderwijskeuze opnieuw zou maken. Ongeveer eenderde van de gestopten zou voor een andere opleiding kiezen.

De meest genoemde reden om een andere studiekeuze te maken is ‘andere studie is leuker en interessanter’. Een vergrote kans op leuk werk en/of een leuke werkomgeving speelt ook een rol bij een relatief grote groep. Daarnaast speelt ook de instellingsreputatie een rol bij een andere studiekeuze.

Tabel 4/4 geeft de gemiddelde scores weer van de gestopte studenten op enkele uitspraken. De gestopte studenten is gevraagd iedere uitspraak een cijfer te geven van 1 (geldt totaal niet) tot en met 10 (geldt precies).

Tabel 4/4 Denk je dat je in de toekomst nog zult gaan studeren?*

	gem.
ik ga alleen nog maar studeren als ik daarnaast mijn eigen geld kan verdienen	7,3
studeren zou leuker zijn als theorie (leren) en praktijk (werken) gecombineerd zouden kunnen worden	6,3
zonder een nieuwe studie kan ik ook leuk werk krijgen (of behouden)	6,1
ik ben tijdelijk gestopt met studeren	5,0
met een betaalde baan heb je meer toekomstperspectief dan met een nieuwe studie	4,9
ik ga alleen nog maar cursussen volgen	4,7
ik vind het leven als student op een hogeschool of universiteit niet leuk	4,2
ik ga alleen nog maar studeren als mijn baas het betaalt	4,0
zonder diploma van universiteit of hogeschool heb je maar weinig kans op een maatschappelijke carrière	3,5
ik ga liever eerst eens rondkijken voor ik weer verder ga studeren	3,5
een nieuwe studie gaat me te lang duren	2,9
als ik weer ga studeren krijg ik wel een erg grote studieschuld	2,7
een nieuwe studie lijkt mij moeilijk	2,5
ik heb genoeg van studeren	2,3
een studie in het hoger onderwijs is toch niks voor mij	1,9

* schaal van 1-10 (1= geldt totaal niet,..., 10= geldt precies)

Bron: Studentenmonitor 2002

Opvallend in Tabel 4/4 is de hoge score voor 'ik ga alleen nog maar studeren als ik daarnaast mijn eigen geld kan verdienen'. De uitspraken 'een studie in het hoger onderwijs is toch niks voor mij' en 'ik heb genoeg van studeren' scoren beide laag, waaruit af te leiden valt dat het studeren in het hoger onderwijs op zich niet de boosdoener is voor de gestopte studenten. Opvallend is ook de relatief hoge score voor de uitspraak 'studeren zou leuker zijn als theorie (leren) en praktijk (werken) gecombineerd zouden kunnen worden' aangezien er in Nederland verscheidene duale opleidingen zijn.

5 Instroom in het wo

Studenten kunnen op verschillende manieren het wo instromen. De meest gebruikelijke weg is met een vwo-diploma, maar ook de instroom met een hbo-propedeuse en zelfs nog enkele andere instroomwegen als een colloquium doctum en een buitenlands diploma zijn mogelijk. Het is de vraag in hoeverre het studieverloop van de studenten die via deze drie wegen het wo instromen van elkaar verschilt en of er ook sprake is van verschillende studenten. Deze onderwerpen komen in dit hoofdstuk aan de orde, waarbij de focus ligt op de instroom van studenten met een hbo-propedeuse.

Studentenmonitor panel 2001/2002: Verschil in studieverloop

Of het verschil in wo-instroom een verschil in studieverloop tot gevolg heeft, is te zien in Tabel 5/1.

Tabel 5/1 Het percentage wo-studenten, waarbij wel of geen verandering optreedt in de studietoestand tussen het eerste en het derde studiejaar, naar instroom

	veranderd			onveranderd	
	zelfde instelling	andere instelling	uitval	totaal	totaal
hbo-prop. (n = 19)	--	--	--	47%	53%
vwo (n = 389)	8%	5%	12%	25%	75%
overig (n = 94)	24%	--	41%	71%	29%

Leesvoorbeeld: van de eerstejaars wo-studenten die met een vwo-diploma zijn toegelaten tot hun opleiding, is aan het begin van het derde studiejaar 8% binnen dezelfde instelling van opleiding veranderd, 5% is naar een andere instelling gegaan en 12% is uitgevallen. In totaal is bij 25% van deze groep een verandering in de opleiding opgetreden tussen het eerste en het derde studiejaar. 75% van deze groep is niet van opleiding veranderd.

-- minder dan 5 waarnemingen

Bron: Studentenmonitor 2001 en 2002, IBG (2003), bewerking SCO/SEO

Zoals te zien in de tabel zijn de aantallen studenten die via een hbo-propedeuse en een overige manier het wo zijn ingestroomd erg klein. Er kan dan ook alleen getoetst worden of er een onderscheid is tussen de drie groepen instromers wat verandering in het algemeen aangaat, een onderscheid naar soort verandering is niet mogelijk. Alleen de overige groep wijkt significant van de instromers met een hbo-propedeuse af. Bij de overige groep vindt er relatief zeer vaak een verandering plaats in de studiesituatie tussen het eerste en derde jaar.

Om nader in te kunnen gaan op de verschillen tussen de drie groepen moeten de aantallen studenten in de groepen een voldoende grote omvang hebben. Daarom zijn alle Studentenmonitor-bestanden van 2000 t/m 2002 samengevoegd. Dit leidt tot een veel grotere, maar ook zeer diverse steekproef. Zo bevinden de studenten zich in verschillende studie jaren.

Totale steekproef Studentenmonitor 2000 t/m 2002: verschil in kenmerken

Om een indruk te krijgen van hoe het samengestelde bestand is opgebouwd, is in Tabel 5/2 de verdeling weergegeven van de soorten instroom in elk van de Studentenmonitor-bestanden.

Tabel 5/2 Het percentage (en aantallen) wo-studenten in elk van de Studentenmonitor-jaren, die zijn toegelaten op basis van een hbo-propedeuse, vwo-diploma en overig niet-regulier, zowel eerste- als ouderejaars en totaal.

	2000		2001		2002		totaal	
	%	n	%	n	%	n	%	n
totaal								
hbo-prop	4	31	3	53	4	74	4	158
vwo	90	713	91	1408	90	1587	91	3708
overig	6	46	5	80	6	99	5	225
totaal	100	790	100	1541	100	1760	100	4091
eerstejaars								
hbo-prop	7	17	5	13	5	23	6	53
vwo	83	191	91	244	87	379	87	814
overig	10	22	4	12	8	34	7	68
totaal	100	230	100	269	100	436	100	935
ouderejaars								
hbo-prop	2	14	3	40	4	51	3	105
vwo	93	523	92	1163	91	1209	92	2895
Overig	4	24	5	68	5	65	5	157
Totaal	100	561	100	1271	100	1325	100	3157

Leesvoorbeeld: In de Studentenmonitor van 2000 is 4% van de wo-studenten tot de wo-opleiding toegelaten met een hbo-propedeuse, 90% is toegelaten met een vwo-diploma. De resterende 6% is toegelaten via een andere niet-reguliere weg, bijvoorbeeld via een colloquium doctum of met een buitenlands diploma.

Bron: Studentenmonitor 2000, 2001 en 2002

Met behulp van bovenstaande samengestelde steekproef is onderzocht in hoeverre de wo-instroom via het vwo en de instroom via een niet-reguliere weg verschilt van de instroom met een hbo-propedeuse. De resultaten zijn te zien in Tabel 5/3.

Tabel 5/3 De verdeling van wo-studenten die zijn toegelaten op basis van een hbo-propedeuse, vwo-diploma en overig niet-regulier naar een aantal kenmerken.

	1 hbo-prop	2 vwo	3 overig niet-regulier	significant verschil tussen 1 en 2	significant verschil tussen 1 en 3
sector				**	**
economie	6%	17%	16%		
sociale wetenschappen	33%	18%	19%		
gezondheid	5%	12%	15%		
landbouw	-	2%	0%		
natuur	3%	8%	6%		
Recht	23%	15%	16%		
taal/cultuur	22%	12%	21%		
techniek	8%	16%	7%		
opleiding ouders				**	ns
Laag	32%	19%	30%		
hoger (vanaf mbo)	68%	81%	70%		
hoogste vo-diploma (incl. mbo)				nvt	**
lbo/ mavo	3%	-	3%		
havo	78%	-	22%		
vwo	3%	100%	65%		
mbo	16%	-	10%		

	1 hbo-prop	2 vwo	3 overig niet regulier	significant verschil tussen 1 en 2	significant verschil tussen 1 en 3
andere kenmerken					
geschatte kans behalen einddiploma	89%	92%	93%	ns	ns
gemiddeld eindexamencijfer (1-10)	7.0	7.0	7.1	ns	ns
ervaren studeerbaarheid (1-10)	6.7	6.8	7.0	ns	ns
ervaren werkdruk (1-10)	4.5	4.0	4.3	**	ns
motivatie begin studie (1-10)	8.5	8.0	8.6	**	ns

Leesvoorbeeld : van de studenten die met een hbo-propedeuse zijn toegelaten tot een wo-opleiding heeft 3% als hoogste opleiding in het voortgezet onderwijs lbo of mavo afgerond, 78% van deze groep heeft het havo afgerond, 3% het vwo en de resterende 16% heeft als hoogste opleiding in het voortgezet onderwijs een mbo-opleiding voltooid.

** significant; ns niet significant

Bron: Studentenmonitor 2000, 2001 en 2002

Er zijn behoorlijke verschillen waarneembaar tussen de instromers met een hbo-propedeuse en de andere twee groepen instromers.

Wat de studiesector betreft valt bij de instromers met een hbo-propedeuse vooral het hoge percentage sociale wetenschappen en het lage percentage economie op en ook bij andere sectoren zijn er redelijk grote verschillen.

De studenten die met een vwo-diploma worden toegelaten tot het wo hebben over het algemeen hoger opgeleide ouders dan de instromers met een hbo-propedeuse.

De instromers met een hbo-propedeuse hebben in het gros van de gevallen een havo-diploma als hoogste opleiding in het voortgezet onderwijs. Slechts 4% van de studenten die via een hbo-propedeuse het wo instromen heeft het vwo afgerond. Een veel lager percentage dan het totale aandeel hbo-studenten dat via het vwo is ingestroomd. Uit de Studentenmonitor 2001 blijkt, dat in het studiejaar 2000/2001 een vijfde van de hbo'ers via het vwo is ingestroomd. Kennelijk kiezen de vwo'ers heel bewust voor een opleiding op hbo-niveau en maken daarom nauwelijks gebruik van de

mogelijkheid een hbo-propedeuse te gebruiken als opstap voor een universitaire opleiding. De overige niet-reguliere instroom in het wo heeft voor het grootste deel het vwo afgerond.

Ten slotte zijn er nog twee verschillen waarneembaar tussen de instroom via een hbo-propedeuse en via een vwo-diploma. De eerste groep ervaart een hogere werkdruk en is meer gemotiveerd aan het begin van de studie.

Bijlage A Gehandicapte studenten: beroep op verlengingsmogelijkheid studiefinanciering

Tabel A/1 Beroep gedaan op verlengingsmogelijkheid studiefinanciering (kolom-%)

kolompercentages	hbo			wo			totaal
	eerstejaars	ouderejaars	totaal	eerstejaars	ouderejaars	totaal	
nee, ben ik ook niet van plan	31	34	33	39	23	26	31
nee, ga ik (waarschijnlijk wel doen)	11	12	12	10	11	11	11
nee, niet op de hoogte mogelijkheden	37	21	28	12	20	19	25
ja, heb ik aangevraagd	21	33	28	39	46	45	33
aantal totaal	71	102	173	11	68	79	253

Bron: Studentenmonitor 2002

Bijlage B Weging

Bij een enquête en in het bijzonder bij een panel met meerdere bevragingen zijn de respondenten niet automatisch representatief voor de hele populatie. Hiervoor wordt gecorrigeerd door middel van een weging. In deze bijlage wordt eerst beschreven hoe in een drietal stappen het aantal studenten dat aan de Studentenmonitor meedoet kleiner is geworden. Vervolgens wordt ingegaan op de correctie voor dit verloop van het aantal studenten door middel van weging.

Verloop aantal respondenten

Het aantal respondenten van het panel, dat startte bij eerstejaars in 2000/2001, is in drie stappen kleiner geworden:

1. Voor de studentenmonitor 2000/2001 zijn 4500 eerstejaarsstudenten (2100 hbo en 2400 wo) aangeschreven, die overigens niet allemaal daadwerkelijk een enquêteformulier kregen thuisgestuurd. In totaal zijn 1251 formulieren (636 hbo en 615 wo) ingevuld teruggestuurd.
2. Van deze 1251 studenten gaven 1017 (498 hbo en 519 wo) aan opnieuw mee te willen doen bij een volgende bevraging.
3. Alleen deze 1017 studenten zijn in het tweede jaar aangeschreven, van wie 619 opnieuw respondeerden (302 hbo en 317 wo).

De IB-Groep heeft alleen gegevens verstrekt over het studieverloop van de 1017 studenten die voor een tweede bevraging zijn benaderd. Daardoor kan het studieverloop in dit rapport alleen worden gebaseerd op deze groep studenten.

Weging

In zowel stap 1, als stap 2, als stap 3 zijn het vooral de niet-gestopten die responderen of aangeven opnieuw mee te willen doen aan de enquête. De gestopten zijn dus ondervertegenwoordigd in de te analyseren bestanden. Hiervoor moet worden gecorrigeerd door middel van een weging.

Voor elke stap is een correctiefactor berekend, hieronder beschreven in omgekeerde volgorde van de stappen:

- Zoals gemeld heeft de IB-Groep informatie verstrekt over het studieverloop van de 1017 studenten die in het tweede jaar een vragenlijst hebben gekregen. Van deze studenten is dus bekend welk deel van de totale groep en welk deel van de respondenten is gestopt. Het aandeel

stoppers in de hele groep is ongeveer anderhalf keer zo groot als het aandeel stoppers in de responsgroep. (Deze stap is niet gebruikt, aangezien de informatie uit de eerste bevraging is gehaald.)

- Zonder de beschikking over gegevens van de IB-Groep over de groep die niet wil meewerken aan vervolgonderzoek, kan toch voor de oververtegenwoordiging van de gestopten in deze groep worden gecorrigeerd. In de eerstejaarsvragenlijst is aan de studenten gevraagd wat naar verwachting de situatie zal zijn in het tweede studiejaar. Eén van de mogelijke antwoordcategorieën was, dat ze verwachtten gestopt zijn. Het merendeel van de studenten die dit antwoord kozen, blijkt ook inderdaad te stoppen, zo leert een vergelijking met de cijfers van de IB-Groep. Het aandeel stoppers in de hele groep is ongeveer anderhalf keer zo groot als het aandeel stoppers in de groep die wil meewerken aan een vervolgonderzoek.
- In het eerste jaar is de ondervertegenwoordiging van de stoppers in de responsgroep onbekend. Wel is bekend dat veel studenten stoppen voor 1 februari en de enquête is afgenomen in mei/juni. Onder de non-respons zal dus een groter deel gestopt zijn dan onder de respons. Een conservatieve schatting is dat deze verhoudingen bij de eerste bevraging ongeveer gelijk zal liggen aan die bij de tweede.

Bijlage C Schaalvariabele twijfel

In de Studentenmonitor 2002 is aan de studenten een aantal uitspraken voorgelegd over de twijfel over studeren, (niveau) opleiding, instelling en stad. Aan elk van deze uitspraken konden studenten een waarde toekennen op een schaal van 1 (geldt totaal niet) tot en met 10 (geldt in zeer sterke mate). Door de scores te middelen is de schaalvariabele twijfel berekend⁸.

In Tabel B/1 zijn de uitspraken weergegeven, waarop de schaalvariabele twijfel is gebaseerd.

Tabel B/1 Uitspraken, waaruit de schaalvariabele twijfel is samengesteld

over wel of niet studeren:

ik heb erg getwijfeld of ik wel verder zou gaan studeren

ik heb erg getwijfeld of ik dit jaar verder zou gaan studeren

ik heb nog steeds twijfels bij mijn beslissing om te gaan studeren

over verschil hbo-wo:

ik heb lang getwijfeld over de keuze tussen studeren in het hbo of het wo

ik heb nog steeds twijfels over mijn beslissing voor hbo of wo

ik zou liever pas na 1 of 2 jaar studeren beslissen of ik een hbo- of een wo-diploma ga halen

over de opleiding:

ik heb nog steeds twijfels over mijn beslissing voor deze studie

over de instelling:

ik heb nog steeds twijfels over mijn beslissing om aan deze instelling te gaan studeren

over de stad:

ik heb nog steeds mijn twijfels over mijn beslissing voor deze stad

Bron: Studentenmonitor 2002

⁸ Cronbachs alpha is 0,77.